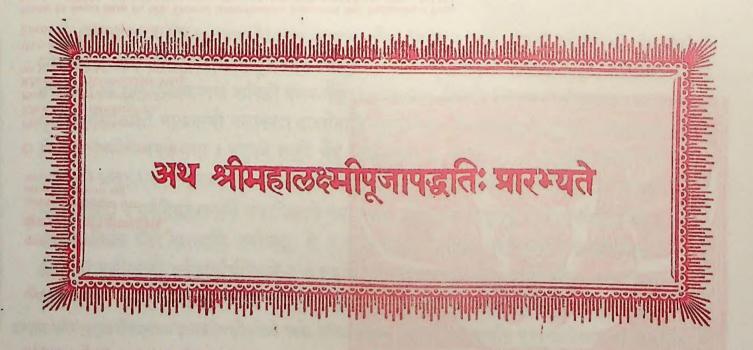

श्री ालक्ष्मी

महालक्ष्मा पूजा पद्धति

खेमराज श्रीकृष्णदास प्रकाशन बम्बई

संस्करण : जुलाई २०१५, सवंत् २०७२

मूल्य : ३० रुपये मात्र ।

मुद्रक एवं प्रकाशकः खेमराज श्रीकृष्णदासः" अध्यक्ष : श्रीवेंकट्रेश्वर प्रेस. खेमराज श्रीकृष्णदास मार्ग, मंबई - ४०० ००४.

© सर्वाधिकार : प्रकाशक द्वारा सुरक्षित

Printers & Publishers: Khemraj Shrikrishnadass, Prop. Shri Venkateshwar Press, Khemraj Shrikrishnadass Marg, 7th Khetwadi, Mumbai - 400 004.

Web Site: http://www.khe-shri.com

Email : Khemraj@vsnl.com Printed by Sanjay Bajaj for M/s. Khemraj Shrikrishnadass, Proprietors Shri Venkateshwar Press, Mumbai - 400 004, at their Shri Venkateshwar Press. 66 Hadapsar Industrial Estate, Pune - 411 013.

श्रीगणेशाय नमः। अथ माषाभावार्ष । प्रथम आचमन और प्राणायाम करके अंजली बांधकर श्रीगणेशजीकी श्रीगणेशाय नमः। अथ महालक्ष्मीपूजनम्। तत्रादौ आचम्य प्राणानायम्य कृताङालिपुटः श्रीगणेशं प्रणयेत्। ॐ सुसुस्थ्वेकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः। लम्बोदरथ्य विकटो विद्यनाशो विनायकः॥ १॥ धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः। द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छ्णयादिष ॥ २ ॥ विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेश गमने तथा । सङ्घामे सङ्घाटे चैव विवास्तस्य न जायते ॥ ३ ॥ शुक्काम्बरधरं देवं शशिवर्णे चतुर्श्रजम् । प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविद्योपशान्तये ॥ ४ ॥ अभीप्सितार्थासेख्यर्थे पूजितो यः सुरासुरैः । सर्वविघ्रहरस्तस्मै गणाधिपतये नमः ॥५॥ सर्वमङ्गळ माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके । शरण्ये त्रम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ६ ॥ विनायकं गुरुं भातुं बहाविष्णुमहेश्वरान् । सरस्वतीं प्रणौम्यादौ सर्वकार्यार्थसिख्ये॥ ७॥ इति गणपतिं प्रणम्य। सङ्कल्पं कुर्यात्-तत्र तावत् दक्षिणहरते गन्धपुष्पाक्षतदूर्वाजलान्यादाय । ॐ विष्युर्विष्युर्विष्युः । श्रीयन्त्रगवतो सहापुरुषस्य प्रणाम करे।'सुमुखश्चेकद्न्तन्त्र'इत्यादि०श्चोकोको पडके प्रतिज्ञासंकल्प उचारण करे अर्थात् पूजा करनेवाला अपने दक्षिण

म. ल.

आरती तथा मंत्रपुष्पांजाले इत्यादि षोड्शोपचारों करके शीगणपतिको पूजके प्रणाम करे। अथ नवग्रहपूजनम्। अक्षत लेके

11 7 11

आरार्तिकं स० । मन्त्रपुष्पाञ्चालं स० । नमस्कारं समर्पयामि ॥ इति वोहशोपचारैः श्रीमणपितं संपूज्य । इस्ते जलमादाय । ॐ एतत्कतं यद्गणपितपूजनं तेन श्रीमहागणपितः प्रीयता मित्युत्रश्चेत् । इति गणपितपूजनम् ॥ अथ नव्यहणूजनम् । पुष्पाक्षतान् गृहीत्वा । ॐ आरूष्णेन रजसावर्त्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च । हिरण्ययेन सितता रथेनादेनो याति अवनानि पश्यन् । ॐमूर्श्रवः स्वः श्रीसूर्यं इहागच्छ इह तिष्ठ,इति स्थापयेत् १।ॐइमं देवाऽअसपन्यिन्सुवध्वन्महते क्षत्राय महते ज्येष्ठचाय महतेज्यानराज्यायेन्द्रस्थेन्द्रियाय । इसमसुष्य पुत्रमसुष्ये पुत्रमस्यैविशऽएव वोनी राजा सोमोऽस्माकम्बाह्मणानार्द्वराजा॥ॐसूर्श्रवः स्वः चन्द्र इहागच्छ इह तिष्ठ इति स्थापयेत् २ ।

'आकृष्णेन' इस मंत्रसे सूर्यको आवाहन स्थापन करे १, 'इमं देवा' इस मंत्रकरके चन्द्रमाका आवाहन स्थापन करे २,

111 5 11

अग्निर्मूद्धी ' इससे मंगलका ३, ' उद्बुध्यस्व ' इससे बुधका ४, 'बृहस्पते' इससे बृहस्पतिका ५, ' अकात्परि ' उँ अमिर्मूर्घा दिनः ककुत्पतिः पृथिन्याऽअयम् । अपार्ठन्रेतार्ठन्सिजिन्नति ॥ उँ सूर्भुवः हवः भीम इहागच्छ इह तिष्ठ, इति स्थापयेत् ३। ॐउद्बुध्यस्वामे प्रतिजागृहित्वामिष्टापूर्ते सर्ठन्सुजेथामयञ्च । अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वेदेवा यजमानश्व सीदत । ॐ भूर्सुनः स्वः बुध इहा० ४ । ॐ बृहस्पतेऽअतियदर्योऽअर्हाद्युमिद्धभाति ऋतुमज्जनेषु । यदीदयच्छवसऽऋतमजाततदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम् ॥ ॐ मूर्भुवः स्वः ग्रुरो इहा०५ । ॐ अन्नात्परिखुतो रसं ब्रह्मणा व्यपिवदक्षत्रं पयः सोमं प्रजापतिः । ऋतेन सत्यमिन्द्रियं व्विषानर्ठन्शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्थेन्द्रियभिदं प्योमृतन्मधु ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः शुक्र इहा०६ । ॐ शन्नो देवीरिमष्टयऽआपो भवन्तुपीतये । शंयोरिमस्रवन्तुनः ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः शनैश्वर इहा०७।ॐकयानश्चित्रऽआभुवदूतीसदावृषः सस्वा। कयाशचिष्ठयावृता। ॐ भूर्भुवः स्वः राहो इहा० ८। ॐ केतुं छण्वन्नकेतवे पेशोयच्याऽअपेशसे। समुषदिरजायथाः॥ इस मंत्रसे शुक्रका ६, " शक्तोदेवी ' इस मंत्रसे शनैश्वरका ७ और 'कयानश्चित्र ' इस मंत्रसे राहुका ८ तथा 'केतुं

कृण्वन् ' इस मन्त्र करके केतुका आवाहन और स्थापन करे ९ । इस प्रकार आवाहन स्थापन करके सूर्यादि । प्रहम्यो नमः' इस नाममंत्रसे पाद्य अध्य आदि षोडश उपचारोंसे पूजा करे इति । अथ कलशस्थापनम् । प्रथम

ॐ भूर्भुवः स्वः केतो इहागच्छ इह तिष्ठ, इति स्थापयेत् ९। एवमावाहनं स्थापनं च कत्वा ॐ सूर्यादिग्रहेश्यो नमः इति नाममन्त्रेण षोडशोपचारैः संपूजयेत् । इति नवग्रहपूजनम् ॥ अथ कलज्ञस्थापनम् । तत्रादौ भूरसिभूमिरसीतिभूमिं स्पृष्ट्वा।ॐसूरसि भूमिरस्यदिति रसि व्विश्व धायाव्विश्वस्य अवनस्य धर्ती । पृथिवीं यच्छ पृथिवीं हर्ठन्ह पृथिवीन्माहिर्ठन्सीः ॥ १॥ धान्यमसीति यवान् क्षिप्त्वा । ॐघान्यमासि धिनुहि देवान् प्राणाय त्वोदानायत्वा व्यानाय त्वादीर्घामनु प्रसिति मायुषेघां देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृश्णात्वि छिद्रेण पाणिना चक्षुषे त्वामहीनां पयोशि॥२॥ आजिम्रेति कलशं स्थापयेत्। ॐआजिम्रकलशम्मह्यात्वाव्विशन्त्विन्दवः । पुनक्तर्जा निवर्तस्व सा नः

' भूरासे भूमि ' इस मन्त्रसे भूमिका रपर्श करके १, ' धान्यमासि ' इस यन्त्र करके थव (चावल) आदि धान्य गेरे २,

11 3 11

अनन्तर उस धान्यके ऊपर ' आजिप्रकलशम् ' इस मन्त्रकरके कलश स्थापन कर देवेर, फिर ' वरुणस्योत्तं ' इस मन्त्रसे कलशमें जल भरे ४, ' गन्यद्वारां ' इससे चंदन ५, और ' या ओषधीः ' इससे सर्वोषधी कलशमें डाले ६ ' काण्डात

सहस्रंधुक्ष्वोरुधारापयस्वती पुनर्मा व्विशताद्द्रायः ॥ ३ ॥ वरुणस्योत्तम्भनमिति जलं पूर्येत् । ॐ वरुणस्योत्तम्भनमित जलं पूर्येत् । ॐ वरुणस्योत्तम्भनमित जलं पूर्येत् । ४ ॥ ॐ गन्धद्धारां दुराधर्षामिति गन्धं प्रक्षिपेत् ॥ ४ ॥ अ गन्धद्धारां दुराधर्षामिति गन्धं प्रक्षिपेत् ॥ ५ ॥ या ओषधीरिति सर्वोषधीः । ॐ याऽओषधीः पूर्व्वाजाता देवेभ्यस्त्रियुगम्पुरा । मनेनुवभूणामहर्ष्टिः शतन्धामानि सप्त च ॥ ६ ॥ काण्डात्काण्डादिति दूर्वाः । ॐकाण्डात्काण्डात्मरोहन्ती० ॥ ७ ॥ अश्वत्थेव इति पश्चपंष्ठवान् । ॐ अश्वत्थेवो निषदनम्पर्णवोन्वसितष्कृता । गोभाजऽइत्किलासथ यत्सनवयपूरुषम् ॥ ८ ॥ स्याना पृथिवीति सप्त मृदः । ॐ स्योनापृथिविनोमवानृक्षरानिवेशनी ।

काण्डात्' इस मंत्र करके दूर्वा ७ और 'अश्वरथेवो' इससे पीपल बड पलाश आस मूलरके पत्ते कलशमें डाले ८, ' स्योना

11811

पृथिवि' इस मंत्रसे सप्तमृत्तिका डाले ९, 'याः फालिनीः ' इससे पूगीफल डाले १०, 'परिवाजपतिः' इससे पंचरत्न ११, 'हिरण्यगर्भः' इस मंत्रसे सुवर्ण १२, 'वसोः पवित्र' इससे वसा या सूत वेष्टन करे १३ फिर 'पूर्णा

यच्छानः शर्म्म सप्प्रथाः ॥ ९ ॥ ॐ याः फलिनीर्याऽअफला० इति पूर्गाफलम् ॥ १० ॥ परि वाजपतिरिति पश्च रत्नानि । ॐपरिवाजपतिः कविरिवर्हिञ्यान्यक्रमीत् । दधदत्नानि दाशुषे॥ १ १॥ ॐ हिरण्यगर्भः सम इति हिरण्यम् ॥ १२ ॥ व्वसोः पवित्रमसीति रक्तवक्षेण वेष्टयेत् । ॐ व्वसीः पवित्रमासि शतधारं व्वसोः पवित्रमासि सहस्रधारम् । देवस्त्वा सविता पुनातु व्वसोः पवित्रेण शतधारेण सुप्प्वाकामधुक्षः ॥ १३ ॥ पूर्णादवीति पूर्णपात्रसुपरि न्यसेत् । ॐ पूर्णादिन्वि परापत सुपूर्णा पुनरापत । व्यक्षेव विक्रीणावहाऽइषमूर्के शतकतो ॥१४॥ ॐ श्रीभ्य ते छक्ष्मीभ्य इति नारिकेलं स्थापयेत्॥१५॥ ततः ॐ तत्त्वायामि बद्धणा व्वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानी हविभिः॥ अहेडमानी व्वरुणेह बोध्युरुशर्ठिस मा न आयुः प्यमोषीः॥ ॐ वरुणं साङ्गं सपरिवारमावाह्यामि । इत्यावाह्य। द्विं इससे पूर्णपात्र रखके 'श्रीश्चते' इस मंत्रसे नारियल कलक्के ऊपर स्थापन करे १४ और 'तत्त्वायामि ?

इस मंत्रकरके वरुणका आवाहन करे फिर गंघ पुष्प आदि षोडशोपचारसे पूजके, ' सर्वे समुद्रः ' इस संबक्षे मंगाहि अ मनोजूतिज्जुंषतामिति प्रतिष्ठाप्य । ॐ अपांपतिवरुणाय नमः इति सन्त्रेण षोडशोपचारैः सन्यू जयेत् ॥ ततो गङ्गाद्यावाहनम् । सर्वे ससुदाः सरितस्तीर्थानि जलदा नदाः । आयान्त् मम् शान्त्यर्थे दुरितक्षयकारकाः ॥ १ ॥ ततः कलशाभियन्त्रणम् ॥ कलशस्य मुखे विष्णुः कण्डे कृतः खुवा श्रितः । मूले तस्य स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्पृताः ॥ १ ॥ कुक्षी तु सागराः सप्त सप्तद्वीपा वसुन्धरा । ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः ॥ २ ॥ अङ्गेश्य सहिताः सर्वे कलशं तु समा श्रिताः। प्रार्थना-देवदानवसंवादे मध्यमाने महोदधौ ॥३॥ उत्पन्नोऽसि तदा कुम्भ विधृतो विष्णुना स्वयम् । त्वत्तीयं सर्वतीर्थानि देवाः सर्वे त्वयि स्थिताः ॥४॥ त्वयि तिष्ठान्ति भूतानि त्वयि प्राणाः मतिष्ठिताः । शिवः स्वयं त्वमेवासि विष्णुस्त्वं च प्रजापतिः ॥५॥ आदित्या वसवो रुद्रा विश्वेदेवाः सपैतृकाः । त्विय तिष्ठन्ति सर्वेऽपि यतः कामफलपदाः ॥ ६ ॥ त्वत्प्रसादादिमं यज्ञं कर्तुपिच्छे तीर्थीका आवाहन करे । पश्चात् 'कलङ्ग्य मुखे विष्णुः' इत्यादि ३ श्लोकोंकरके कलञ्चको अभिमंत्रण अर्थात् स्पर्श 114 11

करे और ' देवदानवसंवादे' इत्यादि श्लोकोकरके मार्थना करे ॥ इति कलज्ञपूजनम् । अनंतर ब्राह्मणोंके रक्षाबंधन पू. तिलक आदि करके खुद यजमानमी रक्षा बंधावे और तिलक आज्ञीष धारण करे ॥ अथ महालक्ष्मीपूजनम् । प्रथम तो नलोदन । सानिध्यं कुरु मे देन प्रसन्नो भन सर्वदा ॥ ७ ॥ इति कलशपूजनम् ॥ ततो ब्राह्मण पूजनं रक्षाबन्धन च कुर्यात् ॥ अथ महालक्ष्मीपूजनम् ॥ तत्रादी ध्यानम् । या सा पदासनस्था विप्रलकटितटी पद्मपत्रायताक्षी गम्भीरावर्त्तनाभिः स्तनभरनिवता शुभ्रवस्त्रोत्तरायी । या लक्ष्मीर्दिव्य रूपा मणिगणस्वचितैः स्नापिता हेमकुम्भैः सा नित्यं पद्महस्ता मम वसतु गृहे सर्वमाङ्गल्ययुक्ता॥ १॥ इति ध्यात्वा । ॐ सर्वलोकस्य जननीं शूलहस्तां त्रिलोचनाय् । सर्वदेषसयीमीशां देवीसावाह्या म्यहम् ॥ २ ॥ ॐ महालक्ष्म्ये नमः आवाहनं समर्पयामि इत्यावाहनम् । ॐ तसकाञ्चनवर्णाभं मुक्तामणिविराजितम् । अमलं कमलं दिव्यमासनं प्रतिगह्यताष् ॥ ३ ॥ इत्यासनस् । (लाजाश्व कुडूमाश्चेव तण्डुलाः पुष्पमेव च सर्वीषिधसमायुक्तं पञ्चाङ्गं पाद्यमुच्यते ॥) ॐ गङ्गादितीर्थसंभूतं लक्ष्मीका ' या सा पद्मा'इस स्ठोकको पढ़के ध्यान करे १।अनंतर सर्वछोकस्य' इस मंत्रसे आवाहन करे २।और 'तप्तकांचन'

इस मंत्रको पढ़के आसन देवे २। फिर लाजा (खील) कुंकुम, चावल, पुष्प, सर्वीवधी, जल इत्यादि सामग्री पहित पाद्यपात्र लेके 'गंगादितीर्थ' इस मंत्रसे पाद्यदान करे ४। अनंतर चंदन, अगर, कस्त्री लाल चंदन, कुंकुम

गन्धपुष्पाक्षतैर्युतम् । पाद्यं दराम्यहं देवि गृहाणाशु नमोऽस्तु ते ॥ ४ ॥ इति पाद्यम् । (चन्दना गरुकस्तूरीरक्त चन्दनचिन्दकाः । कुङ्कुमं सुरदारुश्च अष्टगन्धं प्रकीर्त्तितम्॥) अष्टगन्धसयायुक्तं स्वर्ण पात्रप्रपूरितम् । अर्घ्यं गृहाण मद्दत्तं महालक्ष्म्ये नमोऽस्तु ते ॥ ५ ॥ इत्याच्यम्य या शक्तिर्वस्यविष्ण्वादिमिः स्तुता । ददाम्याचमनं तस्ये महाकाल्ये मनोहरम् ॥ ६ ॥ इत्याचमनम् । ॐ पश्चामृतसमायुक्तं जाह्नवीसिललं शुमम् । गृहाण विश्वजनि खानार्थं भक्तवत्सले ॥ ७ ॥ इति स्नानम् । ॐ दिव्याम्बरं तृतनं हि क्षीमं त्वतिमनोहरम् । दीयमानं मया देवि गृहाण जगदम्बिके॥ ८॥ इति वस्रयुगम् । कापिलं दिध कुन्देन्दुधवलं मधुसंयुतम्।स्वर्णपात्रस्थितं देवि मधुपर्कं गृहाण भोः॥ ९॥ इति

तथा देवदारु इत्यादि अष्टगंघसहित अर्घपात्र छेके ' अष्टगंघसमायुक्तं॰ इस मंत्रसे अर्घ देवे ५, ' सर्व छोकस्य ' इस मंत्रसे आचमन करावे ६। और 'पंचापूतसमायुक्तं' इससे पंचायृतका स्नान और गुद्ध जलसे स्नान करावे॰, फिर 'दिन्यां

वरं इस मंत्रसे युग्मवस्त्र अपंण करे ८। पश्चात् 'कापिलं ' इस अंज्ञले अधुपके देके ९। 'रत्नकंकण ' म. ल.। इससे आभरण (गहिना) अर्पण करे १० । और ' श्रीखंडागरु' इस मंत्रसे चंदनः ११ । ' रक्तचंदन' इससे लाल 11 8 11

इति मधुपर्कम् । ॐ रत्नकङ्कणवैदूर्यसुक्ताहारादिकानि च । सुनसन्नेन यनसा दत्तानि स्वीकुरुष भोः॥ १०॥ इत्यायरणानि । श्रीखण्डागरुकर्पूरमृगनाथिसयन्वितस् । विलेपनं गृहाणाशु नमोऽरुतु भक्तवत्सले ॥११॥ इति चन्दनस् । ॐ रक्तचन्दनसंपिश्रं पारिजातससुद्धवस् । मया दत्तं

गृहाणाशु चन्दनं गन्धसंयुतस् ॥ १२ ॥ इति रक्तचन्दनस् । ॐ सिन्दूरं रक्तवर्णे च सिन्दूर तिलकप्रिये। भक्त्या दत्तं मया देवि सिन्दूरं प्रतिगृह्यताम्॥ १३॥इति सिन्दूरस् । ॐ कुङ्कुमं कामदं

दिव्यं कुङ्कुमं कामरूपिणम् । असण्डकामसौभाग्यं कुङ्कुमं प्रतिगृह्यताम् ॥ १४ ॥ इति कुङ्कुमम् ।

ॐ तैलानि च सुगन्धीनि इव्याणि विविधानि च । यया दत्तानि लेपार्थ गृहाण परमेश्वरि ॥ १५॥

इति सुगन्धितेलम् । ॐ मन्दारपारिजातादीच् पाटलीं केतकीं तथा । मरुवामोगरं चैव गृहाणाशु

चन्दन लक्ष्मीजीके अर्पण करे १२। फिर' सिंदूरं रक्तवर्ण च 'इस मंत्रसे सिंदूर १३। और' कुंकुमं कामदं' इस मंत्रसे रोली (केशर) अर्पण करे १४ 'तैलानि च ' इस मंत्रसे अतर (सुगंधी तैल) चढ़ावे १५ 'मंदार' इस मंत्रसे

पुष्प अर्पण करे १६, 'विष्णवादिसर्वदेवानां ' इस मंत्रसे दूर्वा १७ और ' पदाशंख' इस मंत्रकरके पुष्पोंकी माला अर्पण करे १८। अथ अंगपूजा। 'चपलायै॰, इससे पैरोंकी १ और 'चंचलाये' इससे गोडोंकी पूजा करे २,

नमोऽस्तु ते ॥ १६ ॥ इति पुष्पाणि । ॐ विष्ण्वादिसर्वदेवानां प्रियां सर्वसुशोधनास् । क्षीरसागर संभूते दूर्वी स्वीकुरु सर्वदा ॥ १७ ॥ इति दूर्वाः । ॐ पद्मशङ्खनपापुष्पैः शतपनीविचिनिताम् । पुष्पमालां त्रयच्छामि गृहाण त्वं सुरेश्वरि ॥ १८ ॥ इति पुष्पमालाम् ॥ अथाङ्कपूजा । ॐ चपलायै नमः पादौ पूजयामि १। ॐ चश्चलायै नमः जानुनी पूजयामि २। ॐ कमलायै नमः कर्टि पू० ३। ॐ कात्यायन्यै० नाभि पू० ४। ॐ जगन्यात्रे नमः जठरं पू० ५। ॐ विश्ववछ भाये नमः वक्षरस्थलं पू० ६। ॐ कमलवासिन्ये नमः नेत्रत्रयं पू० ७। ॐ श्रिये नमः शिरः पूजयामि ८। इत्पङ्गपूजा । अथ पूर्वादिक्रमेणाष्ट्रदिक्ष्वष्टिसिखीः पूजयेत् । ॐ आणिम्ने नमः १।

कमलाये ' इससे कटिभागकी ३ और ' कात्यायन्ये ' इससे नाभिकी पूजा करे ४, ' जगन्मात्रे ' इससे पेटकी ५ और ' विश्ववल्लभाये , इस मंत्रसे छातीकी ६, ' कमलवासिन्ये ' इससे नेत्रोंकी पूजा करे ७ । फिर ' श्रिये नमः' इस

म. ल। ॥७॥ मंत्रसे शिरकी पूजा करे ८, अष्टसिद्धियोंका पूजन कर ' आदालक्ष्म्ये ' इत्यादि नामोंसे आउ लक्ष्मियोंको पूजे, अनंतर ॐ महिम्ने नमः २। ॐ गरिम्णे नमः ३। ॐ लिघिन्ने नमः ४। ॐ प्राप्त्ये नमः ५। ॐ प्राकाम्याय नमः ६। ॐ ईशितायै नमः ७। ॐ वशितायै नमः ८। अथ पूर्वादिक्रमेणाष्टलक्ष्मीपूजनम् । अँ आवालक्ष्म्ये नमः १ । ॐ विद्यालक्ष्म्ये नमः २ । ॐ सीभाग्यलक्ष्म्ये नमः ३। ॐ अमृतलक्ष्म्ये नमः ४। ॐ कामलक्ष्म्ये नमः ५। ॐ सत्यलक्ष्म्ये नमः ६। ॐ भोगलक्ष्म्ये नमः ७ ॐ योगलक्ष्म्ये नमः ८ । इति । ॐ वनस्पतिरसोत्पन्नो गन्धाढ्यः सुमनोहरः । आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रति गृह्मताम् ॥१९॥ इति धूपम् । ॐ कर्पूरवर्तिसंयुक्तं घृतयुक्तं यनोहरम् । तयोनाशकरं दीपं गृहाण परमेश्वारे ॥ २० ॥ इति दीपम् । ॐ नैवेद्यं गृह्यतां देवि अक्ष्यभोज्यसमन्वितम् । षड्रसैरन्वितं दिव्यं लिहम देवि नमोऽस्तु ते ॥ २१ ॥ इति नैवेदास्

'वन॰' यह मंत्र पढ़के धूप देवे १९, 'कर्पूरवर्ति' इस मंत्रसे दीपक दिखावे २०, ' नैवेद्यं' इस मंत्रसे नैवेद्य समर्पण करे२१

शीतलं निर्मलं ' इस मंत्रकरके आचमन करावे फिर ' एलालवंग' इस मंत्रसे तांबूल० २३ ' हिरण्य गर्भ' इससे दक्षिणा अर्पण करे २४ 'चक्षुर्द' इस मंत्रसे नीराजन २५ और' फलेन फलितं' इससे ऋतुफल० २६ शीतलं निर्मलं तोयं कर्पूरेण सुवासितम् । आचम्यतां मम जलं प्रसीद त्वं महेश्वरि ॥ २२ ॥ इत्याचमनम् । ॐ एलालवङ्गकपूरनागपत्रादिभिर्युतम् । पूर्गीफलेन संयुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्य ताम् ॥ २३ ॥ इति ताम्बूलम् । ॐ फलेन फलितं सर्वे त्रैलोक्यं सचराचरम् । तस्मादफलप्रदानेन पूर्णाः सन्तु मनोरथाः ॥ २४ ॥ इति फलम् । ॐ हिरण्यगर्भगर्भरथं हेम बीजं विभावसीः । अनन्तपुण्यफलदमतः शान्ति प्रयच्छ मे ॥ २५ ॥ इति दक्षिणाम् । चक्षुर्दे सर्वलोकानां तिमिरस्य निवारणम् । आर्तिक्यं कल्पितं भक्त्या गृहाण परमेश्वरि ॥२६॥ इति नीराजनम् । ॐ यानि कानि च पापानि ब्रह्महत्यासमानि च। तानि तानि विनश्यन्ति प्रदक्षिणपदेपदे ॥ २७ ॥ इति प्रदक्षिणा । अँ केतकीजातिकुसुमैर्मिष्ठिकामालतीभवैः । पुष्पाञ्जलिर्मया दत्तस्तव प्रीत्यै नमोऽस्तु ते ॥ २८ ॥ इति मन्त्रपुष्पाञ्जलिम् । ॐ सुरासुरेन्द्रादिकिरीटमौक्तिकैर्युक्तं सदा यत्तव पादकञ्जनम् । परावरं यानि कानि' इससे प्रदक्षिणा करे २७ और ' केतकीजाति' इस मंत्रसे पुष्पांजिल २८ 'सुरासुरेन्द्रा' इत्यादि तीन म. ल. 🏻

11011

स्त्रोकों (२९ । ३० । ३१) करके प्रार्थना करे । अय मधीषात्र (इवात) पूजनम् । तत्रादी ध्यानम् । प्रथम पातु वरं सुमङ्गलं नमामि भकत्या तव कामसिख्ये॥२९॥ भवानि त्वं महालक्ष्मि सर्वकामप्रदायिनी। सुपूजिता प्रसन्ना स्यान्महालक्ष्म्यै नमोऽस्तु ते ॥ ३० ॥ नमस्ते सर्वदेवानां वरदासि हरिप्रिये । या गतिस्त्वत्प्रपद्मानां सा मे भूयात्त्वदर्चनात् ॥ ३१ ॥ इति प्रार्थना ॥ आथ मषीपात्र (दबात) पूजनम् । तत्रादौ ध्यानम् । सदाश्छिचिशरः छपाणमभयं हस्तैर्वरं विध्वतीं घोरास्यां शिरसा सर्ज सुरुचिरामुन्युक्तकेशावालिस् । सुक्षाऽसुकप्रवहां श्यशाननिलयां श्रुत्योः शवालंकतिं श्यामाङ्गीं कत मेखलां शवकरैर्देवीं भजे कालिकाय् ॥ १ ॥ ॐ यहाकाल्ये नथः । भणि त्वं लेखनीयुक्ता चित्र गुप्तशयस्थिता । सदक्षराणां पन्ने च लेख्यं कुरु सदा यम ॥ २ ॥ या माया प्रकृतिः शक्तिश्चण्डसुण्ड विमर्दिनी । सा पूज्या सर्वदेवैश्व ह्यस्याकं वरदा भव ॥ ३ ॥ ॐ जातवेदसे सुनवामसोयमरातीयतो निदहातिवेदः । सनः पर्षदितदुर्गाणि विश्वा नेविवासन्धुन्दुरितात्यिः ॥ १॥ ॐ महाकालि इहागच्छ सद्यक्थिन इस मंत्रको पढके ध्यान करे अनंतर ' माषे त्वं ' इत्यादि ३ संज्ञोंसे कालीका आवाहन करे ।

पश्चात् गंधादिकोंसे पूजा करके 'काल्ये नमः' इत्यादि १३ नाम मंत्रोंसे आवरणपूजा करे। पूजा करनेके अवंतर 'या कालिका' इह तिष्ठ इत्यावाह्य ॐ महाकाल्यै नमः। इति षोडशोपचारैः पूजयेत् । तत आवरणपूजा । अँ काल्ये नमः १ । अँ कपालिन्ये नमः २ । अँ फुछाये नमः ३ । अँ कुरुकुछाये नमः ४ । अँ विरोधिन्यै नमः ५ । ॐ विप्रचित्तायै नमः ६ । ॐ उत्रपददत्तायै नमः ७ । ॐ दिव्यायै नमः ८ । अँ नीलायै नमः ९। अँ घनायै नमः१०। अँ बलाकायै नमः११। अँ मात्रायै नमः१२। अँ सुद्वायै नमः १३। एतैर्नाममन्त्रैर्गन्धादिपूजां कत्वा। या कालिका रोगहरा सुवन्दा वेश्यानुकूलैर्भदना तुरैश्व । जनैर्जनानां भयहारिणी च सा देवमाता मयि सौल्यदात्री ॥१॥ इति मन्त्रपुष्पाञ्जलिं सम र्पयेत ॥ अथ छेखनीपूजा । तत्रादै त्यानम् । शुक्कां ब्रह्मविचारसारपरमामाद्यां जगद्यापिनीं वीणा पुस्तकथारिणीमभयदां जाडचान्धकारापहास् । इस्ते स्फाटिकमालिकां विद्धतीं पद्मासने संस्थितां वन्दे तां परमेश्वरीं भगवतीं बुद्धिपदां शारदाम् ॥ १ ॥ इति ध्यात्वा । कृष्णानने द्विजिद्वे च चित्र इस मंत्रसे पुष्पांजिल अर्पण करे । अथ लेखनीपूजा। ' शुक्कांब्रहा ' इस श्लोकको पढ़के श्रीसरस्वतीका ध्यान करे और म. ल.।

11911

'कृष्णानने'इन २ मंत्रोंसे षोडशोपचार पूजा करे पश्चात् 'वाचित्त्ये' इत्यादि ६० नामयंत्रों करके आवरणपूजा करे और गुप्तकरस्थिते । सदक्षराणां पत्रे च लेख्यं कुरु सदा यम ॥ २ ॥ ॐ प्रणोदेवीसरस्वती वाजिभि र्वाजिनीवती । यज्ञं वष्टुधियावसुः ॥ ३ ॥ ॐ वीणापुरुतकधारिण्यै नमः । इति मंन्त्रेण षोडशोप चारै: सम्पूज्यावरणपूजां कुर्यात् । ॐ वाचित्त्यै वयः १ । ॐ वाग्वादिन्यै नमः २ । ॐ अजि ताये नमः ३। ॐ विष्णुप्रायाये नमः ४। ॐ हिङ्क्लाये नमः ५। ॐ यज्ञाविद्याये नमः ६। अँ सिन्दिविदाये नमः ७। ॐ प्रज्ञाये नमः ८। ॐ पद्मावत्ये नमः ९। ॐ सुवनेश्वर्थे नमः १०॥ अथ नामपूजा । हेखन्ये नमः। सरस्वत्ये नमः। ब्रह्माण्ये नमः। भारत्ये नमः। विरे नमः। वाचे नमः । वाण्यै नमः । हंसगमनायै नमः । पदाहरतायै नमः । शारदायै नमः । इति गन्धादिपूजां कत्वा । कष्णानने रूष्णजिह्ने चित्रग्रुप्तशयस्थिते । पुष्पाञ्चार्छं गृहाण त्वं सदैव वरदा मव ॥ ९ ॥ इति पुष्पाञ्जलिं दद्यात् । अथ प्रार्थना । या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभवस्तावृता या वीणावर

' लेखन्यै' इत्यादि नामोंसे पूजा करके 'कृष्णानने' इस मंत्रसे पुष्पांजलि दान करे किर 'या कुंदेंद्व' इस मंत्रसे पार्थना करे ।

अथ द्रव्यनिधिस्थाने कुबेरपूजनम् । 'कुबेराय नमः' इस नामसंत्रसे कुबेरका आदाहन स्थापन करके पोडक्षोपचारते दण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना । या ब्रह्माच्छतशङ्करभणुतिर्मिदवैः सदा वन्दिता सा मां पालु सर स्वती भगवती निःशेषजाडचापहा ॥ १ ॥ तरुणशकलिन्दोर्बिमती शुभकान्तिः कुचगरनभिता जुनै सिन्नपण्णा सिताब्जे । निजकरकमलोच्छेखनीपुस्तकश्रीः सकलविभवसिख्यै पातु वाग्देवता वः॥२॥ अथ द्रव्यनिधिस्थाने कुबेरपूजनम् । ॐ कुबेराय नमः कुबेरमानाह्यामि स्थापमाणि हत्या वाह्य षोडशोपचारैः सम्पूज्य । ॐ धनदाय नमहतुभ्यं निधिपद्माधिपाय च । मवन्तु त्वतमसादानमे धनधान्यादिसम्पदः ॥ १ ॥ इति प्रार्थयेत् ॥ अथ तुलापूजनस् । नमस्ते सर्वदेवानां शक्तिस्वे सत्य माश्रिता । साक्षिभूता जगदात्री निर्मिता विश्वयोनिना ॥ १॥ ॐ तुलाये नयः। तुलामावाहयामि स्थापयामि इत्यावाह्य गन्धादिभिः सम्पूजयेत् ॥ अथ दीचजूजनम् । भो दीप त्वं वहारूप अन्धकार

पूजा करे फिर, 'धनदाय ' इस मंत्रसे प्रार्थना करे ॥ अथ तुला (ताखडी) पूजा । 'नमस्ते सर्वदेवानां ' इस मंत्रसे तुलाका आवाहन स्थापन करके षोडशोपचारसे पूजा करे । अथ दीपपूजनम् ' भो दीप त्वं ' इस मंत्रसे

113011

गंध, अक्षत, पुष्प आदिसे दीपककी पूजा करके महारूक्षीको निवेदन कर देवे। अनंतर ' दीपाविं ' इत्यादि र मंत्रोंसे निवारक । इमां मया छतां पूजां गृह्णंस्तेजः प्रवर्धय ॥ १ ॥ ॐ दीपाय नमः इति गन्धाक्षतपुष्पैः सम्प्रज्य श्रीमहालक्ष्म्यै निवेदयेत् । ततः-दीपावलिं वया दत्तां गृहाण त्वं सुरेश्वरि । आरार्तिकपदा नेन ज्ञानदृष्टिप्रदा भव ॥ १ ॥ अग्निज्योती रविज्योतिश्वन्द्रज्योतिस्त्येव च । उत्तमः सर्वतेजस्तु दीपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ २ ॥ इत्यारार्तिकम् । प्रदक्षिणां च छत्वा । ॐ पुष्पाञ्चलिं गृहाण त्वं पादाम्बुज युगार्पितम् । गया अक्त्या सुमनसा प्रसीद प्रवेश्वरि ॥ ३॥ इति पुष्पाञ्चलि द्वात् । अथ प्रार्थना । नमस्ते सर्वदेवानां वरदासि हरिप्रिये । या गतिस्त्वत्प्रप्रज्ञानां सा मे सूयात्त्वदर्चनात् ॥ १ ॥ विश्वरूपस्य भार्यासि पद्मे पद्मालये शुभे । यहालक्ष्मि नमस्तुत्रयं सुखरात्रिं कुरुष्व मे ॥२॥ वर्षाकाले महाघोरे यन्मया दुष्कतं कतम् । सुखरात्रिः त्रमातेऽद्य तन्मेऽलक्ष्मी व्यपोहतु ॥ ३ ॥ या रात्रिः सर्वभूतानां या च देवेष्ववस्थिता । संवत्सरात्रिया या च सा ममास्तु सुमङ्गला ॥४॥ माता त्वं सर्व भूतानां देवानां सृष्टिसंभवां। आख्याता भूतले देवि सुखरात्रि नमोऽस्तु ते ॥५॥ दामोदिर नमस्तेऽस्तु आरती करके मदक्षिणा करे । पश्चात् 'पुष्पां जिं ' इस मंत्रले पुष्पां जिं देके 'नमस्ते सर्वदेवानां ' इत्यादि

११मंत्रोंसे प्रार्थना करे॥पश्चात् ब्राह्मणोंको दक्षिणा देके आशीर्वाद् छेवे और 'यान्तु देव' इस मंत्रसे देवोंका विसर्जन करे। नमञ्जेलोक्यमातृके । नमस्तेऽस्तु महालक्ष्मि त्राहि मां परमेश्वरि ॥ ६ ॥ शंखचक्रगदाहस्ते शुध्ववर्णे शुमानने । मम हृष्टा वरं देहि सर्वसिद्धिपदायिनि ॥ ७॥ नयस्तेऽस्तु महालक्ष्मि महासौख्यपदायिनि । सर्वदा देहि मे द्रव्यं दानाय भुक्तिहेतवे ॥८॥ धनं धान्यं धरां हर्षे कीर्तिमायुर्थशः शियः । तुरगाच् दिनतः पुत्रान्महालिक्ष्म प्रयच्छ मे ॥९ ॥ यन्यया वाञ्छितं देवि तत्सर्वे सफलं कुरु । व वाधन्तां कुकर्माणि सङ्घरान्मे निवारय॥ १०॥न्यूनं वाप्यतुलं वापि यन्यया बोहितं कतम् । सर्वे तदस्तु संपूर्णे त्वत्मसादान्महेश्वरि ॥ १ १ ॥ इति प्रार्थना । ततो विद्रेश्यो हिल्लाहानम् । तहारा आशीर्वाचनं कार्यम् । ॐ श्रीमहालक्ष्मीपूजनविधेर्यन्न्यूनमतिरिक्तं तत्सर्वे ब्राह्मणानां वचनात् श्रीमणपति प्रसादात् सम्पूर्णमस्तु । इति पठित्वा अक्षतानादाय ॐ यान्तु देनगणाः सर्वे पूजामादाय मामकीस्। इष्टकामप्रसिद्धचर्थ पुनरागमनाय च ॥ १ ॥ इति देवान् विस्वेत् ॥ इति श्रीमहालक्ष्मी पूजनम् ॥ इति श्रीमहालक्ष्मीपूजनं भाषाटीकासहितं समाप्तम् ॥

म. ल. ॥११॥

अथ श्रीसूक्तप्रारम्भः। ॐ हिरण्यवर्णा हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् । चन्द्रां हिरण्यपीं लक्ष्मीं जात वेदो म आवह ॥१॥ तां म आवह जातवेदो लक्ष्यीमनपगामिनीम् । यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामर्थं पुरुषानहम् ॥ २ ॥ अश्वपूर्वी रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीस् । त्रियं देवीसुपह्वये त्रीर्मादेवी जुषताम् ॥ ३॥ कांसोस्मितां हिरण्यप्राकारामाङ्गी ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीस् । पद्मे स्थितां पद्मवर्णी तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ४ ॥ चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टासुदाराम् । तां पद्मनेमीं शरणमहं प्रपद्मेऽअलक्ष्मीर्म्भ नश्यतां त्वां वृणे ॥ ५ ॥ आदित्यवर्णे तपसोधिजातो वनस्पतिस्तव वृक्षोथ बिल्वः। तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्य बाह्माऽअलक्ष्मीः॥६॥ उपैतु मां देवसराः कीर्तिश्य मणिना सह । प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥७ ॥ क्षुतिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीर्नाशयाम्यहम् । असूतिमसमृद्धिं च सर्वान्निर्श्वद मे गृहात् ॥८॥ गन्धद्वारां दुराधर्षी नित्यपुष्टां करीषिणीम् । ईश्वरी " सर्वसूतानां तामिहोपह्वये भियस् ॥ ९ ॥

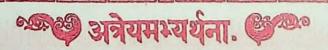
मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीमहि । पश्चनां रूपमन्नस्य मिथ श्रीः श्रयतां यशः ॥ १० ॥ कर्दमेन प्रजाभृता मिय संभव कर्दम । श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीय ॥ ११ ॥ आपः सृजन्तु स्निग्धा नि चिक्कीत वस मे गृहे। नि च देवीं मातरं श्रियं वासय में कुले ॥ १२ ॥ आर्झी पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम् । चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १३॥ आर्द्री यष्करिणीं यष्टिं सुवर्णी हेममालिनीम् । सूर्यी हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥१४॥ तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान् विन्देयं पुरुषानहम् ॥ १५ ॥ यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयादाज्यमन्वहम् । श्रियः पश्चदशर्चश्च श्रीकामः सततं जपेत्॥ १६॥ इति श्रीसूक्तं समाप्तम् ॥

॥१२॥

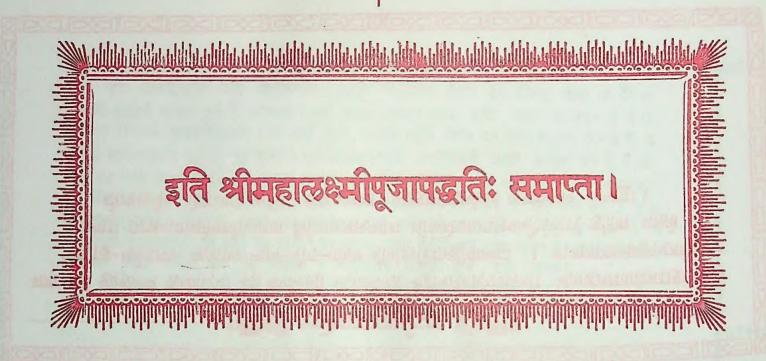
अथ श्रीलक्ष्मीजीकी आर्ती प्रारम्भ ।

जय लक्ष्मी माता जय लक्ष्मीमाता। तुमकूं निशिद्दिन सेवत हर विष्णू धाता ॥ टेर ॥ ब्रह्माणी रुद्राणी कमला तुहि है जगमाता। सूर्य चंद्रमा ध्यावत नारद ऋषि गाता ॥ जय० ॥ १ ॥ दुर्गीरूप निरंजाने सुखसंपतिदाता । जो कोई तुमकूं ध्यावत ऋधि सिधि धन पाता ॥ जय छ० ॥ २ ॥ त्ही है पातालबसती त्ही है शुभदाता। कर्मप्रभावप्रकाशक जगनिधिसे जाता ॥ जय ल॰ ॥ ३ ॥ जिस घर यारो बासो जाहिमें गुण आता। कर न सकै सोई करले मन नहिं घड़काता॥ जय ल०॥४॥ तुम विन यज्ञ न होवे वस्त्र न होय राता । खान पानको विभवे तुम बिन कुण दाता ॥ जय छ० ॥ ५ ॥ ग्रुमग्रुणसुंदरयुक्ता क्षीरानिधी जाता। रत चतुर्दश तीकूं कोइ भी न पाता ॥ जय छ० ॥ ६ ॥ या आरति लक्ष्मीजीकी जो कोई नर गाता। उर आनंद अति उम्रेंगे पाप उतर जाता॥ जय छ०॥ ७॥ स्थिरचर जगत बचावे कर्म प्रेर ल्याता । रामप्रताप मैयाकी शुभ दृष्टी चाता। जय लक्ष्मीमाता जय 'लक्ष्मीमाता । तुमको निशिदिन सेवत हर विष्णू वाता ॥ ८ ॥ इति श्रीलक्ष्मीजीकी आरती समाप्त ।

1311.

अत्रास्माकं श्रुद्रणालये ऋग्वेदादयो वेदा उपनिषदो वेदान्तत्रन्था महाभारतादीतिहासाः श्रीमद्भागवतादिमहापुराणानि धर्मशाख-कर्मकाण्ड-ज्याकरण-न्याय-योग-सांख्य-मीमांसादिशाखीयत्रन्थाः । काज्यनाटकचम्पूत्रभृतयो श्रुत्याः सहस्रनामाद्यनेकस्तोत्रश्रन्था विविधभाषात्रन्थाश्च सीसकोत्तममहल्लध्वभरेमेनोहरं सुदिता आसते योग्यस्ल्येन विक्रय्याः सन्ति तांश्च श्राहका यथापुस्तकस्चीपत्रं स्ल्यमेषणेन श्राष्ट्रसुः।

हमारे प्रकाशनों की अधिक जानकारी व खरीद के लिये हमारे निजी स्थान:

खेमराज श्रीकृष्णदास अध्यक्ष : श्रीवेंकटेश्वर प्रेस, ९१/१०९, खेमराज श्रीकृष्णदास मार्ग, ७ वी खेतवाडी बॅक रोड कार्नर, मुंबई - ४०० ००४. दूरभाष/फैक्स-०२२-२३८५७४५६.

खेमराज श्रीकृष्णदास ६६, हडपसर इण्डस्ट्रियल इस्टेट, पुणे - ४११ ०१३. दूरभाष-०२०-२६८७१०२५, फैक्स -०२०-२६८७४९०७.

गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास, लक्ष्मी वेंकटेश्वर प्रेस व बुक डिपो श्रीलक्ष्मीवेंकटेश्वर प्रेस बिल्डींग, जूना छापाखाना गली, अहिल्याबाई चौक, कल्याण, जि. ठाणे, महाराष्ट्र - ४२१ ३०१ दूरभाष/फैक्स- ०२५१-२२०९०६१.

खेमराज श्रीकृष्णदास चौक, वाराणसी (उ.प्र.) २२१ ००१. दूरभाष - ०५४२-२४२००७८ KHEWALI SHUKRASHIAD